

Bilaga 7

Ordlista

Ordlista

Anläggningstillgång

Tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav. Det är avsikten med innehavet, och inte tillgångens natur, som är avgörande för om tillgången ska klassificeras som anläggningstillgång eller omsättningstillgång. Med stadigvarande menas, när det gäller maskiner, inventarier m.m., att tillgångens ekonomiska livslängd uppgår till lägst tre år. Anläggningstillgångar delas upp i immateriella, materiella och finansiella anläggningstillgångar.

Anskaffningsvärde

Utgiften för en tillgångs köp eller tillverkning. I anskaffningsvärdet ska räknas in samtliga kostnader för att få tillgången på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen.

Anslag

Utgiftspost på statens budget som riksdagen fattar beslut om. Riksdagens anslagsbeslut innebär att regeringen bemyndigas att under viss tid och under vissa villkor använda anvisade medel till de av riksdagen angivna ändamålen. Anslaget anvisas av riksdagen till regeringen. Därefter tilldelar regeringen anslagsmedel till myndigheter. Regeringen kan underindela anslagen i anslagsposter och delposter.

Anslagsbehållningar

Kvarstående anslagsmedel på ramanslag vid budgetårets slut. Se vidare ramanslag. Totalt tilldelade medel beräknas som summan av anvisade medel enligt statens budget för ett aktuellt budgetår och kvarstående medel från tidigare år, s.k. ingående anslagsbehållningar. De tilldelade medlen kan förändras under budgetåret, dels genom på ändringsbudget

anvisade eller minskade medel, dels genom indragningar enligt regeringsbeslut. I budgetpropositionen och vårpropositionen görs för de kommande åren en prognos över förändringen av anslagsbehållningar. Detta redovisas under posten Minskning av anslagsbehållningar.

Anslagskredit

Ett tillåtet överskridande på ett ramanslag som förs över till kommande budgetår. Se vidare ramanslag.

Anslagssparande

Outnyttjade medel på ramanslag, som inom vissa gränser får överföras till kommande budgetår. Se vidare ramanslag.

Ansvarsförbindelser

Förpliktelse som inte redovisas som skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att de kommer att regleras, eller på grund av att deras storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet. Det kan också vara möjliga förpliktelser, dvs. det är osäkert om det förekommer en förpliktelse eller inte. Ansvarsförbindelser benämns i vissa fall eventalförpliktelser, bl.a. i flera internationella redovisningsrekommendationer, men detta har inte alltid exakt samma betydelse.

Ansvarsförbindelser redovisas ”inom linjen” i (i anslutning till) balansräkningen, dvs. de tas inte med i balansräkningens beloppskolumner och räknas inte in i balanssumman. Garantiåtaganden utgör de största ansvarsförbindelserna i staten.

Avgift

Ersättning som betalas för en direkt motprestation. Om inget annat har beslutats ska avgifter inom staten beräknas så att de helt täcker verksamhetens kostnader (full kostnadstäckning).

Avräkning med statsverket

En post i statliga myndigheters balansräkning som omfattar de ekonomiska relationer som myndigheterna har med statsverket. Med statsverket menas här en tänkt modermyndighet eller central statlig funktion (jfr moderbolag i en koncern). Posten utgör ett saldo mellan hur mycket myndigheterna har redovisat mot anslag och inkomstittlar respektive statens centralkonto i Riksbanken.

Avräkning mot statens centralkonto

Myndigheternas betalningar från/till statens centralkonto i Riksbanken, dvs. hur mycket medel myndigheterna har tagit i anspråk respektive tillfört statens centralkonto.

Avsättning

Post på balansräkningens skuldsida för förpliktelse som är osäkra till belopp och/eller tidpunkt då de ska infrias. Detta till skillnad från poster som redovisas som skulder, som i princip är säkra med avseende på såväl belopp som tidpunkt för infriande.

Balansomslutning

Summan på vardera sidan av en balansräkning. Tillgångs- och skuldsidans summor är lika stora.

Balansräkning

Dokument i årsredovisningen som visar den redovisande enhetens ekonomiska ställning på bokslutsdagen, uttryckt i tillgångar, skulder och kapital.

Beredskapstillgång

Tillgång som innehas för civilt eller militärt beredskapsändamål. Tillgångar för civilt beredskapsändamål kan utgöras av t.ex. läkemedel och räddningsutrustning.

Bidrag

Ersättning som lämnas eller mottas utan direkt motprestation. Däremot kan villkor finnas för erhållande av bidraget. I statlig redovisning sammanfaller begreppet vanligen med transferering. Se även transferering.

Bokföringsmässiga grunder

Princip som innebär att inkomster och utgifter hänförs (periodiseras) till den räkenskapsperiod de hör till. Avgörande är när en prestation utförs eller när resursförbrukning sker, inte när den faktureras eller regleras likvidmässigt.

Bokfört värde

Det värde som en tillgång eller skuld är upptagen till i balansräkningen. Det kan avvika från t.ex. marknadsvärdet eller anskaffningsvärdet. Bokfört värde benämns i vissa sammanhang som redovisat värde.

Bruttobudgetering

Budgeteringsmetod som innebär att inkomster och utgifter budgeteras och redovisas var för sig på inkomst- och utgiftssidan på statens budget. Motsatsen är nettobudgetering, vilket innebär att endast skillnaden mellan inkomster och utgifter tas upp på inkomst- eller utgiftssidan. Motivet till att inkomster och utgifter budgeteras och redovisas brutto är att det ska ge en tydligare bild av statens ekonomi och underlätta förståelsen av statens budget.

Bruttonationalinkomst (BNI)

Bruttonationalprodukten justerad för faktorinkomster, t.ex. löner till och från utlandet.

Bruttonationalprodukten (BNP)

Värdet av alla varor och tjänster som produceras i ett land under ett år.

Bruttoredovisning

Redovisningsmetod som innebär att inkomster och utgifter, intäkter och kostnader eller tillgångar och skulder redovisas var för sig, dvs. inte kvittas mot varandra. Motsatsen är nettoredovisning, vilket innebär att endast skillnaden mellan respektive begrepp spar redovisas, dvs. de kvittas mot varandra. När det gäller principen för budgetering på statens budget används begreppet bruttobudgetering.

Budgeteringsmarginal

Skillnaden mellan statens utgiftstak och de takbegränsade utgifterna i statens budget och ålderspensionssystemet. Se vidare utgiftstak för staten och takbegränsade utgifter. Denna marginal utgör en buffert för högre utgifter än beräknat. Under den period som utgiftstaket

omfattar kan såväl den samhällsekonomiska utvecklingen som konsekvenserna av redan fattade beslut bli annorlunda än vad som förväntats. Det kan t.ex. bero på högre arbetslöshet, lägre BNP-tillväxt eller högre utgifter till följd av beteendeförändringar.

Budgetsaldo

Saldot, dvs. slutsumman, i statens budget. Saldot består av budgetens inkomster minus budgetens utgifter inklusive Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost. Budgetsaldot är per definition lika med statens lånebehov med omvänt tecken. Se även statens lånebehov.

Budgetunderskott

Ett negativt saldo i statens budget, dvs. utgifterna är större än inkomsterna. Ett budgetunderskott är per definition lika med statens lånebehov. Se vidare statens budgetsaldo.

Budgetöverskott

Ett positivt saldo i statens budget, dvs. inkomsterna är större än utgifterna, vilket innebär att staten kan amortera på statskulden. Se vidare statens budgetsaldo.

Börsvärde

Det värde som aktier och andra värdepapper värderas till på en fondbörs.

CSA-avtal

En metod för att reducera kreditrisker (Credit Support Annex). CSA-avtal innebär att motparterna överför säkerheter i form av

kontanter eller värdepapper när marknadsvärdet på en swap (se vidare skuldbytesavtal) ändras. När valutaupplåning skapas via swappar uppstår kreditrisker, då den fasta räntan som Riksgäldskontoret mottar i ränteswappen betalas av ett privat företag. Om räntorna faller stiger marknadsvärdet på swappen, vilket leder till en fordran på motparten. För att reducera kreditrisker använder Riksgäldskontoret CSA-avtal.

Dagslån

Lån som tas på dagslånemarknaden, från den ena dagen till den andra, för att täcka en tillfällig brist på pengar, dvs. ”pengar över natten”.

Derivatinstrument

Ett samlingsnamn för ett flertal olika finansiella instrument som bl.a. används av Riksgäldskontoret för att hantera kurs- och ränterisker avseende statsskulden. Vanliga derivatinstrument är optioner, terminer och skuldbytesavtal (eng. swaps).

Effektivitetsrevision

Den del av Riksrevisionens revision som innefattar granskning av statliga åtaganden, myndigheter och verksamheter från effektivitetssynpunkt. Granskningen ska främja ett effektivt verkställande av politiska beslut och användande av skattemedel.

Eget kapital

Skillnaden mellan det bokförda värdet av tillgångarna och skulderna i en balansräkning, dvs. nettoförmögenheten eller kapitalbehållningen. Det egna kapitalet i ett företag består av det kapital som ägarna satsat med tillägg för vinster och avdrag för förluster som

stannat i företaget. I årsredovisningen för staten benämns det egna kapitalet Nettoförmögenhet.

Ekonomisk händelse

Alla förändringar i storleken och sammansättningen av statens/myndigheternas tillgångar, skulder eller kapital. Dessa förändringar beror på statens/myndigheternas ekonomiska relationer med omvärlden, såsom in- och utbetalningar samt uppkomna fordringar och skulder. Ekonomisk händelse kan jämföras med begreppet affärshändelse som används i näringslivet.

Eliminering

Ett moment i upprättandet av en konsoliderad redovisning/koncernredovisning. I statens årsredovisning innebär eliminering att fordringar och skulder samt transaktioner mellan myndigheter (även affärsverk) liksom därmed sammanhängande realiserade vinster tas bort för att ge en rättvisande bild av statens ekonomiska resultat och ställning.

Finansiell anläggningstillgång

Anläggningstillgång som utgörs av t.ex. aktier, andra andelar och obligationer där syftet med innehavet är varaktigt. Se även anläggningstillgång.

Finansiellt sparande

Skillnaden mellan reala inkomster och reala utgifter för respektive sektor i nationalräkenskapssystemet. Den offentliga sektorns finansiella sparande, dvs. sparandet för staten, kommunerna och ålderspensionssystemet, är ett viktigt mått i den ekonomiska politiken. Se vidare överskottsmål.

Finansieringsanalys

Dokument i årsredovisningen som visar tillförda och använda medel i verksamheten. I statens årsredovisning visas hur statens likvida ställning på total nivå, dvs. den s.k. netto-upplåningen, har förändrats under året, fördelat på avsnitten statens verksamhet, investeringar, utlåning och finansiella aktiviteter. Se vidare statens nettoupplåning.

Fordringar

Post på balansräkningens tillgångssida. Fordringar delas upp på kortfristiga och långfristiga. Kortfristiga fordringar är fordringar som förfaller inom ett år. Långfristiga fordringar utgörs av fordringar som förfaller efter mer än ett år.

Futures

Terminkontrakt med daglig resultatavräkning av vinster och förluster. En termin är ett finansiellt instrument baserat på avtal mellan två parter om köp och försäljning av en tillgång. Se vidare derivatinstrument.

Förutbetalad intäkt

Fakturerings eller inbetalning som bokförts under året, men som avser varor eller tjänster som ännu inte levererats till kunden. Beloppet tas upp som skuld i bokslutet för att intäktsredovisas kommande år när prestation utförs.

Förutbetalad kostnad

Utgifter som blivit fakturerade och bokförts under året men som avser kommande år. Exempel är hyror som ofta betalas kvartalsvis i förväg. Sådana utgifter tas upp som

fordringsposter i bokslutet för att kostnadsredovisas då prestation utförs.

God redovisningssed

Begrepp som inom staten kan beskrivas på följande sätt: Lagar, förordningar, övriga regeringsbeslut samt av ESV utfärdade föreskrifter och allmänna råd ger uttryck för god redovisningssed. En förutsättning för att sådana beslut och regler kan anses uttrycka god redovisningssed är att dessa är generella och långsiktiga för myndigheterna. Redovisningsreglerna är på vissa punkter allmänt hållna och myndigheterna måste göra en utfyllande tolkning. En sådan utfyllande tolkning bör lämpligen ha en förankring i faktisk förekommande redovisning och alltså ge uttryck för en redovisningssed hos myndigheterna. Denna redovisningssed bör vara förenlig med syftet med redovisningsreglerna och grundläggande redovisningsprinciper. Bokföring och redovisning i staten ska fullgöras på ett sätt som stämmer överens med god redovisningssed.

Immateriell anläggningstillgång

Anläggningstillgång som saknar fysisk substans. Det är huvudsakligen utgifter för utveckling samt licenser för dataprogram och liknande rättigheter som tas upp (aktiveras) som immateriella anläggningstillgångar i balansräkningen. En av förutsättningarna för att aktivera dessa utgifter är att de beräknas bli av väsentligt värde för verksamheten under kommande år. Se även anläggningstillgång.

Inbetalning

Ekonomisk händelse som avser själva betalningstransaktionen, dvs. när ersättning tas emot. Den kan avvika från tidpunkten för intäkt eller inkomst.

Indragning

Åtgärd enligt vilken regeringen får besluta att medel på ett anvisat anslag inte ska användas. Bestämmelser om detta finns i budgetlagen (2011:203) och anslagsförordningen (2011:223).

Inkomst

En ekonomisk händelse genom vilken ett värde av finansiell natur tillförs myndigheten. Till skillnad från intäkt kan inkomst avse flera redovisningsperioder och behöver inte öka myndighetens/statens nettoförmögenhet. Begreppet har även en generell betydelse och används i vissa fall som ett sammanfattande begrepp för statens intäkter, inkomster och inbetalningar.

Inkomsttitel

Inkomstpost på statens budget där myndigheten redovisar inkomster (i generell mening, dvs. även intäkter och inbetalningar) som den inte själv får disponera, t.ex. skatter. På inkomsttitel redovisas sådana statsinkomster som inte är specialdestinerade för en viss verksamhet utan kan finansiera vilka utgifter som helst.

Inleverans

Att mot inkomsttitel och/eller till statens centralkonto i Riksbanken redovisa respektive betala medel som inte får behållas av myndigheten. Vanligen avser det inbetalning av skatter, överskott från verksamheten, offentligt rättsliga avgifter eller andra medel.

Interna mellanhavanden

Transaktioner och andra poster (fordringar, skulder m.m.) inom t.ex. en koncern. I

årsredovisningen för staten avses transaktioner och andra poster mellan de myndigheter m.fl. som ingår i den beslutade avgränsningen av staten.

Intäkt

Det bruttoinflöde av ekonomiska fördelar eller servicepotential som uppstår i verksamheten under en period och som ökar myndighetens/statens nettoförmögenhet. I relation till begreppet inkomst kan intäkt ses som inkomsten hänförd till den tidsperiod under vilken den har upparbetats eller blivit intjänad, dvs. periodiserad inkomst.

Kapitalandelsmetoden

En av flera metoder för att konsolidera dotter- och intresseföretag. Metoden innebär att andelarnas redovisade värde ökas respektive minskas i samma grad som det egna kapitalet i dotter- respektive intresseföretaget ändras. Ökningen/minskningen redovisas som en intäkt/kostnad i resultaträkningen under raden resultat från andelar i dotter- och intresseföretag hos innehavaren av andelarna. Motsvarigheten till dotter- och intresseföretag benämns i staten hel- och delägda företag. Dessa konsolideras i årsredovisningen för staten enligt kapitalandelsmetoden med samma gräns för ägarandelen (minst 20 procent) som den som gäller för intresseföretag i en koncern och i resultaträkningen benämns intäkten resultat från andelar i hel- och delägda företag.

Kassamässig redovisning mot statens budget

Redovisningsprincip som innebär att redovisning mot anslag och inkomsttitlar på statens budget görs vid betalningstillfället.

Kassamässig korrigerig

Skillnaden mellan å ena sidan saldot mellan anslag och inkomstitlar på statens budget och å andra sidan saldot mellan ut- och inbetalningar på statens centralkonto i Riksbanken.

När redovisning mot anslag görs kostnadsmässigt eller utgiftsmässigt kan kassamässiga korrigeringar uppkomma mellan månader och år, om tidpunkten för redovisning mot anslag inte sammanfaller med betalningstidpunkten. För anslag kopplade till ett räntekonto, vilket gäller de flesta förvaltningsanslag, påverkas posten i stället av skillnaden mellan redovisning mot anslag och anslagsmedel överförda till räntekontot. En kassamässig korrigerig uppkommer även om tidpunkten för redovisning mot inkomstitel inte sammanfaller med betalningen.

Vidare förekommer transaktioner över statens centralkonto som inte har sin motsvarighet på anslag eller inkomstitlar och omvänt, som leder till kassamässiga korrigeringsposter. Utfallet av den kassamässiga korrigeringen räknas fram som en restpost, men det går att urskilja och även göra prognoser på vissa delposter.

Konsoliderad bruttoskuld

De samlade skulderna i staten, landstingen, kommunerna och AP-fonderna minskade med de fordringar de olika delarna i den offentliga sektorn har på varandra.

Konsolidering

Att upprätta en koncernredovisning. Konsolideringen begränsas i staten till att lägga samman de ingående enheterna och eliminera mellanhavanden mellan enheterna (myndigheterna).

Konvergenskrav

De krav som en medlemsstat i EU måste uppfylla för att bli medlem i tredje etappen av

den ekonomiska och monetära unionen (EMU), dvs. EU:s valutaunion.

Kostnad

Minskning av ekonomiska fördelar eller servicepotential under en period i form av förbrukning av tillgångar eller skuldsättning som påverkar myndighetens/statens nettoförmögenhet. I relation till begreppet utgift är kostnaden värdet av de resurser som förbrukas, eller utgiften hänförd till denna period, dvs. en periodiserad utgift.

Löptid

Den period under vilken en skuldförbindelse gäller.

Medgivet överskridande

Rättighet att överskrida ett anvisat anslag. Se vidare ramanslag.

Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto

Riksgäldskontorets in- och utlåning till myndigheter (även affärsverk), statliga bolag, vissa fonder och eventuellt andra låntagare, som utgör en post på utgiftssidan i statens budget. Posten, som även kallas Riksgäldskontorets nettoutlåning, ingår tillsammans med posten Kassamässig korrigerig i statens budget för att budget-saldot ska motsvara statens lånebehov med omvänt tecken. Se även kassamässig korrigerig.

Nettoförmögenhet

Skillnaden mellan statens tillgångar och skulder. Om statens skulder är större än tillgångarna innebär det att nettoförmögenheten är negativ. I näringslivet motsvaras nettoförmögenheten av eget kapital.

Nettokostnad för statsskulden

Kostnad för förvaltning av statsskulden, enligt Riksgäldskontorets definition. I nettokostnad för statsskulden ingår finansiella kostnader och intäkter i Riksgäldskontorets in- och utlåningsverksamhet.

Nettoskuldsättning

Nettot av räntebärande avsättningar och skulder minus finansiella (räntebärande) tillgångar inklusive likvida medel.

Omsättning

Ett företags totala försäljning under en viss period (exklusive moms). I staten avses vanligen de totala intäkterna från skatter (på myndighetsnivån anslag), försäljning, bidrag och andra intäkter.

Omsättningstillgång

Tillgång (i balansräkningen) som inte är anläggningstillgång, dvs. som inte är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav.

Option

Ett finansiellt instrument som ger rätten att köpa eller sälja en underliggande vara vid en framtida tidpunkt till ett i förväg bestämt pris. Se även termin.

Optoverksamhet

Infrastruktur för tele- och datakommunikation.

Periodavgränsningspost

Skuld- eller fordringspost som är nödvändig för att åstadkomma en riktig periodisering av utgifter eller inkomster vid avslutningen av en redovisningsperiod. I årsredovisningen för staten består periodavgränsningsposterna av upplupna och förutbetalda kostnader respektive intäkter samt oförbrukade bidrag. Dessa poster gör det möjligt att bestämma räkenskapsårets intäkter och kostnader.

Periodisering

Fördelning av utgifter och inkomster till den period då resursen förbrukats (kostnad) eller då prestationen utförts (intäkt).

Premieobligation

Typ av obligation utgiven av staten (Riksgäldskontoret). Den utgör en kombination av en obligation och en lottsedel och ränta betalas ut i form av vinster.

Primärt budgetsaldo

Saldot i statens budget exklusive statskuldräntor. Se vidare statens budgetsaldo.

Ramanslag

Anslagstyp som innebär att kvarvarande medel får överföras till påföljande år som anslagssparande och att anslaget får överskridas genom utnyttjande av anslagskredit. För myndigheterna är storleken på

tillåtet anslagssparande och anslagskredit begränsad genom generella regler och särskilda beslut.

Realekonomiska termer

Begreppsapparat för att beskriva och analysera exempelvis den statliga resursförbrukningen. Redovisning i realekonomiska termer innebär att resursförbrukningen delas in i t.ex. transfereringar, investeringar och konsumtion. Den realekonomiska informationen är en del av informationen i de statliga inrapporteringskoderna (S-koderna) och ligger till grund för t.ex. beräkningen av sektorn staten i nationalräkenskaperna.

Realränteobligation

En inflationsskyddad obligation som ges ut av staten (Riksgäldskontoret). Värdeutvecklingen är knuten till konsumentprisindex.

Redovisning mot anslag och inkomstitlar

De utgifter myndigheterna har redovisat mot anslag respektive de inkomster de har redovisat mot inkomstitel.

Refinansieringsrisk

Avser risken för högre upplåningskostnader när lån förfaller och ska förnyas vid ett ofördelaktigt ränteläge.

Regressrätt

Rätt för den som erlagt ett belopp att kräva detta av annan, som ytterst ska stå för betalningen. Exempel: borgensmans rätt att av huvudgäldenären få vad han betalat.

Resultat före och efter skatt

Ett företags resultat innan avdrag gjorts för skatt respektive efter det att skatt på eventuell vinst dragits av.

Resultaträkning

Dokument i årsredovisningen som i sammandrag visar räkenskapsårets samtliga intäkter och kostnader. I resultaträkningen kan man utläsa vilken typ av intäkter och kostnader som förekommit under räkenskapsåret. Genom att intäkter och kostnader summeras visar resultaträkningen hur verksamheten har förändrat kapitalet, vilket i årsredovisningen för staten framgår av posten ”Årets över- eller underskott”.

Revisionsberättelse med reservation eller avvikande mening

Utformning av revisionsberättelse som tillämpas om Riksrevisionen funnit väsentliga fel eller brister i en årsredovisning, underliggande redovisning eller ledningens förvaltning. Tidigare benämndes denna utformning Revisionsberättelse med invändning.

Revisionsberättelse med upplysning

Utformning av revisionsberättelse som tillämpas om Riksrevisionen anser att mottagaren särskilt behöver få information om väsentliga uppgifter. Upplysningen ska inte innehålla sådan information att den kan tolkas som reservation eller avvikande mening.

Räkenskapsår

Den period som en årsredovisning omfattar vilken normalt utgörs av 12 månader. Statens räkenskapsår sammanfaller med kalenderår.

Räntabilitet på eget kapital

Ett företags avkastning på det kapital ägarna satsat.

Rättvisande bild

Årsredovisningens delar ska ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och den ekonomiska ställningen. I normalfallet förutsätts att information som lämnas med tillämpning av god redovisningssed också ger en rättvisande bild. I speciella fall kan det behövas tilläggsupplysningar för att ge en rättvisande bild.

Rörelseresultat

Det resultat (i ett företag) som kan utläsas ur resultaträkningen innan hänsyn tagits till finansiella poster, extraordinära poster samt bokslutsdispositioner och skatt.

Skuld

En befintlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars reglering förväntas leda till ett utflöde av resurser. Skulderna i statens balansräkning visar statens förpliktelser mot andra. Skulder är i princip säkra till sitt belopp och tidpunkten för infriande, till skillnad från poster som redovisas som avsättningar.

Skuldbytesavtal (eng. swaps)

Ett derivatinstrument som används av Riksgäldskontoret för upplåningen i utländsk valuta. Swaptransaktionerna innebär att Riksgäldskontoret byter kronor mot utländsk valuta och under swappavtalets löptid erhåller fast ränta i kronor och betalar rörlig ränta i utländsk valuta (kron/valutaswappar).

Upplåning via swappmarknaden är kostnads-effektiv och resulterar också i större emissionsvolym i kronor, vilket främjar likviditeten på den svenska statspappersmarknaden. Se även derivatinstrument.

Skuldskötselinstrument

Se derivatinstrument.

Soliditet

Ett företags betalningsförmåga på lång sikt. Soliditeten brukar beräknas som den del av företagets tillgångar som är finansierad med eget kapital, och således inte motsvaras av skulder.

Statens budget

En plan för huvuddelen av statens inkomster och utgifter avseende ett budgetår (tidigare benämnd statsbudgeten). Statens budget består av anslag, inkomstitlar samt Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost, vilket sammantaget ger statens lånebehov. Riksdagen fastställer budgeten och anvisar medel till regeringens förfogande för olika ändamål under anslag. Ofta används statens budget och dess saldo för att beskriva statens verksamhet. Anslagsmedel kan även anvisas och minskas på ändringsbudget under löpande budgetår i samband med riksdagens beslut avseende den ekonomiska vårpropositionen respektive budgetpropositionen.

Statens budgetsaldo

Skillnaden mellan inkomster och utgifter på statens budget, vilket överensstämmer med statens lånebehov (med omvänt tecken). En kassamässig korrigeringspost på budgetens utgiftssida gör att denna överensstämmelse

uppnås. Om saldoto är negativt föreligger ett budgetunderskott och därmed ett lånebehov, vilket ökar statsskulden. Ett positivt saldo, vilket är detsamma som ett budgetöverskott, innebär en amortering av statsskulden.

Statens lånebehov

Statens behov av att låna pengar under en viss period. Summan av alla kassaflöden till och från staten kallas nettolånebehov. Nettolånebehovet överensstämmer med statens budgetsaldo (med omvänt tecken). Detta åstadkoms genom att en kassamässig korrigeringspost och Riksgäldskontorets nettoutlåning ingår i statens budget. Staten måste även låna för att betala tillbaka lån som löper ut. Summan av nettolånebehovet och förfallande lån kallas bruttolånebehov. Se vidare statens budgetsaldo.

Statens nettouplåning

Statsskulden (exklusive orealiserade valutakursförändringar) och statens övriga upplåning. Värdeförändringar hänförlbara till statsskulden omfattas med andra ord inte av detta begrepp. Ett negativt saldo innebär att staten har gjort en nettoamortering. Saldoraden i finansieringsanalysen i årsredovisningen för staten visar förändringen av statens nettouplåning under året. Se även finansieringsanalys.

Statliga affärsverk

Myndigheter under regeringen med affärsdrivande verksamhet och större ekonomisk rörelsefrihet än vanliga statliga myndigheter. År 2011 fanns fyra affärsverk: Luftfartsverket, Sjöfartsverket, Svenska kraftnät samt Statens järnvägar (begränsad verksamhet sedan huvuddelen av SJ övergått i bolagsform).

Statliga kreditgarantier

Ett statligt borgensåtagande som oftast gäller som för egen skuld. En kreditgaranti är kopplad till en viss kredit.

Statsobligation

Ett av Riksgäldskontoret utfärdat obligationslån på vanligen 2-17 års löptid. Räntan på statsobligationer är fast, vilket innebär att den inte ändras oavsett vad som händer på räntemarknaden. Den femåriga statsobligationsräntan styr i stor utsträckning bostadslånens fasta ränta. Ibland används begreppet nominella statsobligationer för att särskilja dessa från realränteobligationer.

Statsredovisningen

Den centrala redovisningen för staten (tidigare benämnd riksredovisningen). Informationen används för att kunna planera, följa upp och styra den statliga verksamheten. Statsredovisningen ligger till grund för årsredovisningen för staten inklusive utfallet på statens budget, men även för statistik om statens finanser och budgetprognoser.

Statsskulden

Summan av samtliga lån som tagits av Riksgäldskontoret för statens räkning. Riksgäldskontoret förvaltar statsskulden. Upplåningen på den svenska marknaden sker främst i form av statsobligationer, statsskuldväxlar, premieobligationer och realränteobligationer. Den utländska upplåningen sker främst via skuldbytesavtal (kron/valutaswappar). Även upplåning via statsskuldväxlar i utländsk valuta (commercial papers) och direkt på utländska kapitalmarknaden förekommer.

Förutom av statens budgetsaldo påverkas statsskulden av orealiserade valutakursförändringar, tillfälliga placeringar samt direkta

nedskrivningar vid inleverans av statsobligationer.

Statsskuldränta

Räntan på statsskulden. Räntorna på statsskulden redovisas i huvudsak kassamässigt på statens budget. Förutom den kassamässiga redovisningen mot anslag, redovisas räntekostnader enligt god redovisningssed i resultaträkningen i årsredovisningen för staten. Skillnader uppstår mellan dessa redovisningsmetoder beroende på bl.a. orealiserade räntor, valutaförändringar och kursdifferenser.

Statsskuldväxel

En av staten, genom Riksgäldskontoret, utgiven skuldförbindelse med en löptid på vanligen tre, sex eller tolv månader. Det finns även kortare löptider.

Takbegränsade utgifter

Summan av alla utgifter inom det fastställda utgiftstaket. De takbegränsade utgifterna omfattar dels utgifterna på statens budget (utgiftsområde 1-25 samt 27) exklusive statsskuldräntor (utgiftsområde 26), dels utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. De takbegränsade utgifterna avser faktiskt förbrukade anslagsmedel, vilket innebär att myndigheternas utnyttjande av anslagsbehållningar och anslagskrediter ingår.

Termin

Ett finansiellt instrument som ger skyldighet att köpa och sälja en underliggande vara vid en framtida tidpunkt till ett i förväg bestämt pris. Se även option.

Tilldelade medel

Summan av ingående anslagsbehållningar, statens budget, ändringsbudget, indragningar och omfördelningar. Se vidare anslagsbehållningar.

Tillgång

En resurs som kontrolleras av en redovisningsenhet till följd av inträffade händelser och som förväntas innebära ekonomiska fördelar eller servicepotential i framtiden.

Tillgängliga medel

Summan av tilldelade medel, anslagskredit och medgivet överskridande. Se vidare tilldelade medel, anslagskredit och medgivet överskridande.

Transferering

Omfördelningstransaktion som oftast kännetecknas av att ingen direkt motprestation erhålls. Transfereringar i staten utgörs främst av utbetalningar av bidrag m.m., oftast via statens budget.

Underliggande saldo

Statens budgetsaldo justerat för tillfälliga och extraordinära händelser. Det finns ingen entydig metod att definiera vilka transaktioner som ska klassificeras som tillfälliga eller extraordinära. Därför är det väsentligt att samtliga sådana poster specificeras i utfallredovisningen. Exempel på en sådan händelse är en försäljning av statligt aktieinnehav.

Uppbörd

I allmän mening statens uppbärande av skatt. I statlig redovisning används beteckningen uppbörd på de intäkter som en myndighet tar upp i sin resultaträkning men inte får disponera, vilka för staten som helhet till allra största delen utgörs av skatter. De ska redovisas mot (inlevereras till) en inkomstitel på statens budget.

Upplupen intäkt

Intäkt som avser tjänster som utförts eller varor som levererats under året, men inte fakturerats senast vid ett visst datum i samband med årets slut (brytdag). Sådan intäkt tas upp i resultaträkningen med motposten upplupen intäkt i balansräkningen.

Upplupen kostnad

Kostnad för t.ex. varor och tjänster som mottagits under redovisningsperioden, men där man inte fått fakturan, senast vid ett visst datum i samband med årets slut (brytdag). Ett annat exempel är skuld till personalen för inarbetad semester. Sådana kostnader tas upp i resultaträkningen med motposten upplupna kostnader i balansräkningen.

Utbetalning

Ekonomisk händelse som avser själva betalningstransaktionen, dvs. när ersättning utges. Den kan avvika från tidpunkten för kostnad och utgift.

Utdelning

Den del av ett företags vinst som utdelas till ägarna.

Utfallet på statens budget

Utfallet på de beståndsdelar som ingår i statens budget.

Utgift

Ekonomisk händelse genom vilken ett värde av ekonomisk natur lämnar myndigheten, vanligast i form av det ekonomiska värdet av de resurser som anskaffas. Utgiften uppstår vid anskaffningstillfället, vilket i normalfallet likställs med den tidpunkt då faktura mottas för en levererad vara eller tjänst. Till skillnad mot kostnad kan en utgift avse flera redovisningsperioder och behöver inte minska myndighetens/statens nettoförmögenhet. Begreppet har även en generell betydelse och används i vissa fall som ett sammanfattande begrepp för statens kostnader, utgifter och utbetalningar.

Utgiftsområde

En indelningsgrund för anslagen i statens budget. I budgeten finns 27 utgiftsområden vilka är reglerade i riksdagsordningen. Varje anslag på statens budget ingår i ett utgiftsområde.

Utgiftsramar

Ramar för utgiftsområden på statens budget som beslutas av riksdagen inom den s.k. rambeslutsmodellen, vilket är en ”uppifrån- och nedmetod” för budgetering. Den innebär att riksdagen i ett första steg tar ställning till utgiftstaket, därefter utgiftsramar för de 27 utgiftsområdena och slutligen de enskilda anslagen.

Utgiftstak för staten

En högsta nivå för statens utgifter för ett visst år som normalt fastställs tre år i förväg av riksdagen. Skillnaden mellan utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna utgör budgeteringsmarginal. Utgiftstaket för staten beslutas i nominella termer och tar hänsyn till en viss beräknad prisutveckling under perioden.

Valutareserv

De tillgångar i utländsk valuta som omedelbart kan disponeras för betalningar till utlandet. Sveriges valutareserv förvaltas av Sveriges Riksbank.

Valutarisk

Risken för förändringar i kursen på den aktuella valutan.

Årets över- eller underskott

Den sista raden i statens resultaträkning, som visar skillnaden mellan redovisade intäkter och kostnader. Motsvarande uppgift finns i balansräkningen i noten till rubriken ”Nettoförmögenhet”.

Årlig revision

Riksrevisionens granskning av årsredovisningar och underliggande redovisning i syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande. Granskning görs även av om ledningens förvaltning står i överrensstämmelse med tillämpliga föreskrifter och särskilda regeringsbeslut. Riksrevisionen lämnar varje år revisionsberättelser avseende myndigheterna till regeringen och revisionsberättelse avseende

årsredovisningen för staten till regeringen och riksdagen.

Återanskaffningsvärde

Den utgift som skulle uppstå för en tillgångs förvärv eller tillverkning om anskaffning skulle ske vid räkenskapsårets utgång.

Ändringsbudget

Ändring av budgeten som riksdagen beslutar om under pågående budgetår. Riksdagen kan besluta om en ny beräkning av statens inkomster och om nya eller ändrade anslag för innevarande år. Detta sker som regel i samband med riksdagens beslut om den ekonomiska vårpropositionen respektive budgetpropositionen. Se vidare *statens budget*.

Överskottsmål

Budgetpolitiskt mål för den offentliga sektorns finansiella sparande.